

Posudek vedoucího bakalářské práce Lucie Řádkové

„Nevědomá spiritualita z pohledu vybraných psychologických směrů“

předkládané v roce 2013 na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK

Práce se zabývá nevědomou spiritualitou (k problémům s vymezením tohoto pojmu viz níže) a snaží se ukázat, jak ji lze uchopovat z pozic klasických psychologických teorií C. G. Junga a V. E. Frankla.

1) *Struktura argumentace (3 body)*

Základní struktura je jasná: autorka nejprve obecně rozebírá problematiku spirituality a religiozity, poté postupně shrnuje psychologické teorie C. G. Junga a V. Frankla a klade si otázku, co z nich plyne pro problém nevědomé spirituality. V závěru podává stručné srovnání a shrnutí výsledků.

Uvnitř jednotlivých kapitol je nicméně již argumentační struktura zřetelná o něco méně. Práce trpí zejména jistou pojmovou a tematickou vágností. Pojem „nevědomá spiritualita“ používá jako velmi širokou kategorii zahrnující množství odlišných jevů, a ačkoli se na řadě míst různé typy těchto jevů snaží rozlišit, čtenář má přesto často spíše jen mlhavé ponětí o tom, na které významové rovině se právě nachází a co všechno lze ještě do této kategorie zařadit. Autorka sem řadí jak psychické obsahy, které jsou nevědomé v silném (psychoanalytickém) slova smyslu, tak i takové, které člověk sice vědomě zakouší, ale nekonceptualizuje je jako spiritualitu (např. umělecké zážitky) nebo je takto konceptualizuje pouze vágně, popř. i různé prvky kryptoreligiózní a pseudoreligiózní. Mezi těmito dosti odlišnými významy ale zcela precizně nerozlišuje a nesnaží se je přesněji vymezit (čím přesně se např. liší prvky kryptoreligiózní a pseudoreligiózní?). Skutečnost, že Jung a Frankl hovoří každý o nevědomí v trochu jiném smyslu, celkové orientaci v práci také příliš nenapomáhá.

V této souvislosti stojí za zmínku, že práce se původně jmenovala „Nevědomá *religiozita* z pohledu vybraných psychologických směrů“, teprve krátce před dokončením ale autorka pod tlakem mých kritických otázek dospěla k závěru, že religiozita ve smyslu Zinnbauerovy definice nevědomá být nemůže, a nahradila všude „nevědomou religiozitu“ za „nevědomou spiritualitu“. Tím se sice vyhnula některým markantním nekonsistentnostem v používání pojmu „religiozita“, ale problém pojmové nepřesnosti tím vyřešila spíše jen na povrchu, zatímco v detailech si je čtenář přesným významem pojmů stále často nejistý. Zároveň tato radikální změna v samém závěru psaní ukázala, že autorka nemá některé základní koncepční otázky příliš precizně promyšleny.

2) *Formální úroveň (6 bodů)*

Jazykově je práce slušná. Bibliografické odkazy jsou uváděny koherentně, pouze u překladů postrádám údaje o vydání originálu – nutný je minimálně rok původního vydání, aby bylo možné si citované spisy časově zařadit. V odkazech na Jungovy spisy by mi navíc pro lepší orientaci přišlo vhodné uvádět v odkazech i názvy konkrétních statí, nikoli jen svazků vybraných spisů. Typograficky je práce zvládnutá obstojně. Poznámky bych nicméně doporučoval číslovat pro každou část práce zvlášť, aby nedosahovaly tak neústrojně vysokých čísel (poslední poznámka má číslo 264).

3) *Práce s prameny (7 bodů)*

V roli primárních pramenů jsou v práci klasická díla C. G. Junga a V. Frankla, která zná autorka z českých překladů slušně, stejně jako českou sekundární literaturu k nim. V úvodní obecné části používá dostupnou kvalitní odbornou literaturu v češtině a též základní současnou anglickou

literaturu. Cizojazyčných titulů si jistě lze v práci představit i více, ale v zásadě je literatura pro potřeby bakalářské práce dostačující.

4) *Vlastní přínos (4 body)*

Práce do velké míry shrnuje stávající koncepce, nicméně nečiní tak rozhodně nijak mechanicky. V kapitolách o Jungovi a Franklovi jsou zvláště jejich poslední sekce poměrně originálním interpretačním výtvořem. Zároveň se ovšem, jak již bylo výše nastíněno, nepovedlo všechny rozpory propojit ve zcela organický celek. Jistý problém mám v této souvislosti v práci i s jejím cílem. Očekával bych, že v úvodní obecné kapitole budou nastíněny nějaké otázky, které ze současné debaty o nevědomé spiritualitě či religiozitě plyne, a následně bude Junga a Frankla prezentovat právě proto, aby s pomocí jejich koncepcí na tyto otázky dokázala lépe odpovědět. Tak tomu ovšem není. Autorka sice v první kapitole ukazuje spletitost pojmů „spiritualita“ a „religiozita“, ale není zcela jasné, na jaké přesné otázky by se chtěla ve své práci podat odpověď a v čem je současná debata natolik nedostačující, že nám může pomoci návrat k psychologickým klasikům. Díky tomu také není zcela jasné, co nakonec z rozboru těchto klasiků vyplynulo.

5) *Obecný přesah práce (5 bodů)*

Práce je ve svém základu zaměřena teoreticko-metodologicky, a o jejím obecném religionistickém přesahu tak není pochyb. Zároveň ale díky své nedostatečné preciznosti není pro čtenáře nakonec takovým přínosem, jakým by být mohla.

Práce splňuje všechny nároky kladené na bakalářskou práci, a proto ji navrhuji přijmout k obhajobě a hodnotím ji 25 body, tj. jako *velmi dobrou*.

V Praze, 31. 8. 2013

Doc. Radek Chlup, PhD.